

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti ja moč«

»EDINOST« izhaja vsako saboto zjutraj; cena za vse leto je 4 gl. 40 kr., za polu leta 2 gl. 20 kr., za četrt leta 1 gl. 10 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 7 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 8 kr. — Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo »via Zonta 5«.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu »via S. Lazzaro« Tip. Haala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se na vračajo. — Izdati (razne vrste naznanila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

O početku novega leta vabimo slov. rodoljube vseh stanov zopet na naročbo. »EDINOST« bo izhajala od zdaj vsako saboto. Skrbeli bomo, da pride naročnikom, kateri so zelo oddaljeni, vselej uže v nedeljo v roko.

Naročnina se mora naprej plačevati, in znaša za vse leto 4 gl. 40 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za 1/4 leta 1 gl. 10 kr., Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v mnogih tobakarnah v Trstu po 7 kr.; v Gorici v trafiki g. Ane Ratzman (via delle Monache) in v Ajdovščini pri g. Avg. Dolencu po 8 kr. Opravištvo »Edinosti«. Via della Zonta 5.

Staro i novo leto.

Živenje je popotovanje, i cesta po kateri hodijo narodi in posamezen človek, ni gladka, ni posuta s cveticami, ampak dostikrat jo je zarastlo trnje, skopale so jo uime i s kamenjem zasule. Na tem popotovanju je tudi vreme zelo spremenljivo: zdaj vročina, zdaj mrz; zdaj čisto jasno nebo, zdaj bliski in treski iz gromonosnih oblakov.

Tudi na minolo leto lahko obračamo to podobo. Ni sicer žvižgalo svinčeno zrnje v našem delu svetla, surova sila ni divjala, v Evropi je bil mir telesnih moči, a na duševnem polju so bili hudi, trdi boji; zlobni i blagi duh sta bila v srčitem prepiru, dobro znamenje, da je poslednji premagoval. To velja posebno o Avstriji, v kateri so bile napete vse moči. Ozrmo se tedaj nekoliko v avstrijsko zgodovino minolega leta. Uže v prvih dneh te dobe sta ministra Streit in Kremer napravila ministersko zaroto ter hotela Taaffeja vréti, a izpolnetelo jima je i pala sta sama v jamo, katero sta drugim kopala. Taaffe je vtrdil svoje stanje s tem, da sta bila poklicana na mesto zarotnikov dr. Prazak in baron Pino. Precej potem je cesar poklical v gosposko zbornico dvanajst novih udov, ki so večidel k desnici pristopili. Vse to je levičarje poslanske zbornice hudo raztegotilo; začeli so delati fakično opozicijo, niso hoteli dovoliti ni davkov ni vojakov, nosili so politiko na ulice ter javno ščevali ljudstvo zoper vladu in državnozbornsko desnico; drezali so z nožem celo v lastno meso ter primorali prvosednika

Podlistek.

Odlomki iz mojega dnevnika.

(Spisuje Samovič.)
(Dalje.)

Na piemonteškej zemlji smo živeli zelo različno; naš bataljon je bil tako srečen, da so ga vedno gonili, kakor hrta po zakotji iskat sovražnika, pa je šlo večidel po ribniško, kajti odpošiljal se je v take kraje, kder ni bilo niti sledu o sovražniku. Časi je ves bataljon šel na pregledovanje, časi pa posamezne kompanije, česar se je Flajšman posebno veselil, rekel je navadno: »Danes če Bog da, pa sežem kakšnemu Piemontezu, per mejdunaj gspud, nocoj bomo še piščeta jedli in župo iz grozdja pili, tudi svinjsko telo se prileže; vse dimnike bom inspiciral.« Necega dne, bilo je proti koncu meseca maja, šla je naša kompanija daleč od bataljona rekoniscirati. Vselej, ko smo katero vas zagledali, ustavili smo se in odposlan je bil en oddelek v vas poizvedat o sovražniku; brez Flajšmana se ni ničesa poizvedelo, znal je dobro laški ter je veljal, kakor Parlamentar pri bataljonu. Nekateri so se hudovali, da morajo vedno na patrolo hoditi, ker je Flajšman pri njih oddeleku; zato se je temu

grofa Coroninija, da je odstopil. Na njegovo mesto je bil izvoljen dr. Smolka.

Objavili smo uže zakone, katere je državni zbor sklenol; gotovo je najvažnejši mej vsemi zakon o zemljiškem davku; s tem zakonom je državni zbor državi i narodom neskončno koristil.

Meseca maja smo z veselim srcem obhajali poroko cesarjevlca Rudolfa z belgiško kraljičino Stefanijo; bilo je mej avstrijskimi narodi veliko veselje in spomin na ta dogodek je vsacemu v srce zapisan.

Sredi leta se je državni zbor odložil; zdaj pa je začela fakična opozicija z vso nesramnostjo dražiti i ščevati ljudstvo na javnih shodih; poslanci izmej levice, katere je varovala imuniteta, pred vsemi vodja opozicije, dr. Herbst, hodili so od mesta do mesta ter na sklicanih shodih oznanjali nemško-narodno evangelije, katero se pa ljudstva ni prijeló. Osramočene apostole pa to ni spokorilo, ampak le še bolj razdražilo.

V 14. dan novembra se je poslanska zbornica zopet odprla. Kaj se je tu godilo, s kako hinavsko prodrznostjo je leвица napadala vladu, o tem ne bomo govorili, ker to je vsem še v živem spominu, le tega ne moremo zamolčati, da je toliko nesramuost storila konec potrepljivosti blazega našega vladarja, obsodil jo je s znanimi besedami, katere je 22. decembra govoril deputaciji tržaške trgovinske zbornice. Te besede so z velikim veseljem pozdravili vsi dobromisleči državljani, te besede so nam poročstvo boljše bodočnosti.

Tudi nesreče so imele bogato žetev; sivi oblaki so razsipali točo na zlato polje, razvodele reke so v puščave preobračale rodovitne planjave, češko narodno gledališke, češkega naroda dika in ponos, vpepelil je ogenj, vsa srca protresa še grozna nesreča na Dunaji — a čas zaceli te rane.

Iz vsega vidimo, da je bilo v minolem letu duševno življenje jako živahno, a zelo neplodno; mnogo se je delalo, a malo storilo, ker so divje strasti dela ovirale. To žalostno slavo naj zapiše na svoj račun fakično opozicija, mi je zanjo ne zavidamo; ona je sejala svado mej ljudstvo, valila skale na pot zakonodajalnej in izvrševalnej oblasti, zavirala razvitek državnega življenja i narodnega blagostanja.

Vprašanje je še: kaj smo si pridobili mi Slovenci v starem letu? Odgovor: »Nič!« Vse je še pri starem; naše šole, naši uradi so, kakoršni so bili, tuj jezik se v njih šopiri, slovenščini so vrata zaprta; i naši deželni i mestni

v okom prišlo s tem, da so se vselej objavili prostovoljci na tako nevarno, a večkrat dobro hojo. Tudi takrat, ko je stotnik vprašal: Kdo gre prostovoljno na patrolo? ni minolo 5 minut, in stalo je skupaj, reči se mora, jedro vseli lumparij; da sem tudi jaz bil zraven, to nič ne dē, bil sem njih učenec in moral sem po starem pregovoru: kedor mej volke pride, mora z njimi tuliti, po njih se ravnati, nisem prekoračil mej človečanstva in zapovedi. Če sem pa časi drugam gledal, bila je sila, kralj života, želodec, ima posebno moč.

Povelje je bilo dano, na zemljevidu mi je odkazal stotnik cesto, po kateri imam voditi četico, kako naj se umaknem, ako bi napaden bil, zraven pa ni pozabil Flajšmanu zatrditi: Ti Flajšman, ne smeš Laha ukrast. Flajšman se je namuznol in je rekel odhajajoč: »Ne, ne spud avtman, Laha pa uže ne ukradem, rajši mu dam eno po glavli;« nam pa je rekel: »Per mejdunaj, kakor hitro mi kaj pod roko pride, pa ho naše pa Nackovo.«

Dalje in dalje smo šli, bilo je še nekaj ruma v četari, pa nazadnje je še tega zmanjkalo. Flajšman je pritiskal čik sē zobmi, da je imel lice debelo, kakor bi ga osa pičila. Zagledali smo od daleč izmej drevja zvonik, to je vas X. rečem, in hajdi s pota mej koruzo. Solnce je pripekalo

zastopi? Oni so, kakoršni so bili, glas niso našega naroda.

A to nas ne sme plašiti, fortes fortuna juvat! Z novim pogumom stopimo vnovič na delo, posvetimo narodu roko, srce in dušo, boljši dnevi pridejo, ker priti morajo, ako le hočemo. Tema je sicer bodočnost, nobeno oko ne vidi vanjo, le minulosti dogodbe mečejo vanjo svoje žarke, i ti žarki so upapolni ter nam polnijo dušo s pogumom i navdušenostjo. Zato na delo, na neumorno delo, dragi rojaki! Vsak bodi na svojem mestu, podajmo si roke, korakajmo zložno v boj za narod, za dom! Vzlasti pa obračajmo vso skrb na našo mladino, ker na mladini je oprt up vsacega naroda. Rojaki, z Bogom na delo!

Pomorska banka,

o kateri je bilo toliko vpitja, toliko hvale, češ, da Trst se zlatom zasuje ter ga na najvišjo trgovinsko stopinjo povzdigne, umrla je pr ed porodom. Naš dvom, da jo vlada potrdi, bil je opravičen, ker vlada je ni potrdila, in to je prav storila, ker ta banka je bila prav »švindela«, kateri se pa nekateri Francozje za uho zapišejo, ker so jih na led speljali naši ustavoverci. Kdor ima škodo, temu ni treba skrbeti za sramoto, tako pravi pregovor; a Francozje temu pregovoru pristavijo še kaj tacega, kar bo našim ustavovercem mesó s kosti trgalo. Bili so tako sramotno ogoľufani, da tega nikoli ne pozabijo. Ustavoverci, ki so zmolzi Avstrijo, hoteli so zdaj rabiti francoski denar najprej za svoje žepe in potem zoper vladu; nadejali so se s to banko vréti našo vladu, a slepi, kakor so, niso videli, da državno oko ni zaprlo, da zdaj na vladnem krmilu niso več glumači, ampak možje, katerim je prva skrb državno blagostanje. — Smrt te banke je našim ustavovercem — bodi nam dopuščeno, da jih imenujemo z stariim imenom — grozen udarec. Nadejali so se, da jim bo ta banka milijone v žepe metala, in zdaj — banke ni! — »Wiener Allgemeine Zeitung« — organ rojenih ministrov, britko se joka, kdo poplati zdaj mojih 800.000 gl. dolgov? »Triester Zeitung«, organ vesoljne trgovine na svetu i naj večjega avstrijskega politikarja, ki stoluje v Ljubljani ter na široko sluje — »Triester Zeitung« tudi žaluje, ker pogodba s pomorsko banko je splavala po vodi in prašanje je, dokle bosta pokrivala dva milijonarja 15.000 gl. letne zgube, ker tudi milijonarji »mutant mores«, posebno, če jih bode »trn«, ker to je uže tako, da na mehkem najrajši leže; pa se navadno

in skržaki so rezali, kakor bi bilo na tisoče ljudi pusto ljubje strgalo, da se je teško razumela beseda. Jaz zapovem trojici: Flajšman, Stupica in Palčić, vsi trije pojďte v vas, znamenje, da ni nevarnosti, to bodi kapica na puški. Nako-pičili smo se okrog visoke murve, dva sta zlezla na vrh in opazovala vse, kar se ima okrog nas goditi, predno je minolo polu ure, uže javi raz murve opazovalec: »Stupica s kapico maha.« Precej smo se previdno začeli bližati vasi po predpisanem redu.

Pred vasjo je nas uže Flajšman čakal in prav pridno nosil tabak, katerega so mu dali trije dobro rejeni vaščani, katere je on za varnost saboj vzel in jim zapretil, da jih podavi, če so ga nalagali. Ko smo dospeli do njega, ponižno je nam pravil, da niso videli vaščani nikakoršnih vojakov; nas so dobro sprejeli in peljali v vas, ki je precej velika bila. Stupica je uže prej poskrbel za naše želodec, zaukazal je prinesiti kruha in vina, sira in salam, pod plaščem je skrival nosil svinjsko kračo; kako je pod plašč prišla, to ni bilo teško uganoti. Flajšman je znal vaščanom na srce govoriti, pripovedoval je, da smo samo oženjeni, razen mene, da imamo doma žene in otroke itd. Obstopilo nas je staro in mlado in se radovalo, da smo tako slastno jeli in pili, kakor bi bili na dnini. Stara mamica se

tudi solnčnih žarkov ne brantjo, ampak zelo jih iščejo, kakor kuščar, če ne bolj. Vsaka evetica obrača obraz proti solncu, najbolj pa milijonar, ne sveti mu solnce le skoz okno njegove vile, temuč, če se mu sveti še kaj na njegovej suknji, to mu je še večje veselje. Če pa ta magnet zgubi svojo moč, potem je onih 15.000 gl. i ž njimi vse prijateljstvo zgubljeno. To je uže tako na svetu.

Mi se smrti te banke toliko bolj veselimo, ker je bila nam, kar smo večkrat omenili, vedno zelo sumljiva. Svarili smo pred njo ves Trst ter izrekli bojazen, da našemu mestu pokoplje ves kredit, ako se jej kaj človeškega primeri. Naš greh tedaj gotovo ni, da jo je nek drug primorski časnik tako povzligol. Res je, iz začetka se v namenu te banke ni dosti vedelo, tudi to ni bilo znano, kdo i kde so njeni začetniki; le čudili smo se lijonskej banki, a ko se je imenovalo na Primorskem slaboglasno ime »Frankl«, zgubila je ta banka vse zaupanje, ne le pri nas Slovencih, temuč pri vseh realnih in poštenih trgovcih. Stoprv ustavoverni časniki so nas o njej natančneje podučili; zdaj vemo, čemu je bila namenjena: imela je biti past vladu, molzna krava ustavovercem, vzlasti podpora časnikom, i pijavka našemu ljudstvu. Nekoliko mesecev bi bilo v Trstu zelo živo življenje, dela v izobilju, vse bi to banko bilo hvallilo, denar bi se bil nosil vanjo od vseh strani. Pa kaj naglo bi necega dne bilo vse zastalo, šel bi bil po mestu glas: banka je falirala, delalec bi razsajal, ljudje, ki so banki svoj denar zaupali, roke bi vili, in bil bi v Trstu velik krab, velika nesreča, ki bi se morebiti nikoli več ne bi dala poravnati.

Da je to čista resnica, to se vidi uže iz tega, kar smo zgoraj omenili, če pa pristavimo še gorostasne neumnosti, katere je skuhal Frankl v svojem kotlu, potem nam ni treba nič več govoriti in vsak mora biti hvaležen našej vladu, da ni dala koncesije banki, katera si je v pravila zapisala to le goropadne namene: Podpora ustavoverskih časnikov, vzlasti tetke Triesterce, s katero je uže pred rojstvom sklenola pogodbo; izvožnja goveje živine iz Avstrije na Francosko. Posekati bi se imeli hrvaški gozdi i les na Francosko prepeljati, da bi potem Hrvatje ob pustih skalah in burji živeli; v Trstu bi se delale doge in sodi ter ti vozili na Francosko, napolnjeni z štajerskim vinom! S hvalinskega morja bi se izvažalo petroleje in Nafta tudi na Francosko. »V Adriatico Navale« bi se delale velikanske ladje. Naj bi uže zadnje bilo, a vse drugo je tako velikanska budala

je približala in nam prinesla še polente. »Hell auf!« je zakričal Stupica, »masovnik je tukaj, kar po njem!« Mile grazie, sija parona,« možko se je zahvalil Stupica na dobrovoljno ponudbo, mamici pa so se solze utrnole, ker si je mislila, Bog ve, kako poštene »tedeške« so ti možje. Stupica je začel tudi komedije igrati, dal je na čevlji košček polente in »ans, evaj, draj!« vrgel jo je v zrak, pa vselej ujel v svojo krušno skrtnjo tako so navadno rekli njegovim ustom, ki so bila široko preklana. Solnce se je skoro nagnolo in le s trdo besedo sem mogel te burkeže ugnati, sicer bi bili tam ostali. Rudi bi bili peli, pa nismo smeli zaradi varnosti. Poslovili smo se prav prijazno; Juvancič pa je mej tem, ko smo se mi prav dobro imeli, stikoval vse kote po vasi, je li kde skrit kak Piemontezar, tako nam je pravil, kajti vsi vaščani so bili okoli nas zbrani, on pa je pri tej priliki saboj vzel marsikaj, kar ni bilo pod ključem. Prišli smo v mraku domu, uže nas je stotnik željno pričakoval; ko sem mu po vojaško javil, da nismo niti sledu o sovražniku videli, ogledal si je nekoliko patrolo, ki je še pod orožjem stala. Obrnol se je k Flajšmanu ter ga vprašal kako je bilo v sovražnej vasi.

»Prav dobro! spud avtman,« odgovoril je ta, pa nekako nemirno z rokami pripovedajoč

lost, da se kaj tacega more poroditi le v izvenredno razvitih možganih, kakoršnih, hvala Bogu, nemajo še navadni ljudje, ki zdaj po zemlji hodijo.

„Mir“.

Koroški Slovenci so se začeli probujati. Prof. Einšpieler, ki bo izdajal nov časnik, razposlal je ta le oklice: **„Mir“**. Tako bo ime novemu časniku, ki bo ob novem letu začel v Celovcu izhajati.

„Napravite mir med mojimi narodi“, so rekli naš svitli cesar nekaj svojim ministrom. Grof Taaffe, predsednik sedanjega ministerstva, je oznanil kot svojo prvo in naj imenitnišo nalogo: **Napraviti spravo in mir med avstrijskimi narodi.**

Prml. naš knezoškof dr. Peter Funder so v svojem prvem pastirskem listu pisali te le besede: Varovati v deželi mir, moram šteti med naj imenitniša pa tudi naj bolj premišljena dela svojega poklica. Vsem prebivalcem koroške dežele, Nemcem in Slovencem, duhovnim in posvetnim, moram klicati izpred oltarja: **Mir vam bodi!** — Posvetne naj višje oblasti — in cerkvene — torej oznanjujejo mir in spravo med avstrijskimi narodi — zraven pa tudi kažejo pot, po katerem se more zaželjeni mir doseči.

Presvitli cesar so pred dvema letoma v svojem prestolnem govoru rekli: **„Avstrija naj bode varhinja pravic vseh narodov.“** Grof Taaffe je v državnem zboru že večkrat rekel:

„V Avstriji se ne sme na steno pritiskati noben narod, — ne nemški, ne slovenski.“

Prml. knezoškof Peter pa so v svojem listu pisali: **„Vsakemu svoje. Vsak narod ima pravico, da se razvija po svoje, svoj materni jezik omika in v čast postavi.“** Da se toraj od posvetne in cerkvene oblasti zaželjeni namen doseže in sveti mir napravi med narodi, k temu, kolikor mogoče pripomočevati, to bode namen in naloga novemu časniku **„Mir“**.

Oglašajo se nasprotniki, ki pravijo, da mi Slovenci na Koroškem že tako vse imamo, kar naše srce poželjuje in nam nočejo dovoliti ničesar: Nemščina naj gospoduje v šolah in kancelijah in naših ljubih otročičev prva skrb in naloga mora biti, učiti se nekaj nemških besed, da imajo vsaj kaj pozabiti. Oglašajo se pa tudi naši prijatelji, ki mislijo nam pomagati in narodne pravice nam privojskovati, pa žalibog! da naših želj in razmer prav ne poznajo, in toraj vse pretirajo, nam nepotrebnih sitnost napravljajo in škodujejo. Noben teh potov ne pelje k spravi in miru, temveč k razprtiji in sovražstvu.

Edini pot do sprave in miru je: Vsakemu svoji! Mi koroški slovenski rodoljubi tudi trdimo, hočemo in tirjamo: Vsakemu svoje, ne več, ne manj. Ne preveč na levo, ne preveč na desno, temu po sredi: Posredni pot — zlati pot. Ta posredni pot hoče hoditi novi časnik **„Mir“**.

Izhajal bode v tiskarni družbe sv. Mohorja dvakrat v mesecu in sicer 40. in 25 vacega meseca. — Veljal bode le en goldinar na celo leto in domašaj polno torbo podučnih, mikavnih in kratkočasnih sestavkov in novic.

Programa — mislim — mi ni treba razglašati; saj delam že od l. 1848 — toraj že več ko 32 let — po enem in tistem programu, po enem in tistem kopitu; program moj je: Vsakemu svoje in vse za Boga, cesarja in domovino.

Slovenci, posebno slovenski rodoljubi! podpirajte to moje novo podvzetje, kterega se lotim

mahnol in sunol nevedoma Stupico; vrvice se je pod plaščem pretrgala in krača pod stotnikovo nogo zvalila.

„Kaj pa je to?“ zakričal je stotnik.

„To so nam darovali,“ reče Flajšman, „pa smo zato pod plašč skrili, da ne bi videli drugi, ker vsakemu se ne more dati kaj tacega, per mej dunaji! „A meni uže privoščiš košček, ti stari kavran,“ reče stotnik. Če hočejo spud avtman, saj smo mi tako dosti jeli in pili; a stotnik se je branil krače in le potem, ko je po noči kuhana bila, poklonil mu je Stupica košček z čutaro vina, kar je za tisti čas več veljalo, nego vsaka kraljeva miza. Jaz sem pa vsled tega moral mnogo stotniku pripovedati, kajti izpraševal me je o minolem dnevu moje patrole, pa sem mu po Flajšmanovej navadi le toliko povedal, kolikor sem za dobro spoznal, bil je jako zadovoljen z nami.

Vso noč smo imeli počitek, spali smo dobro, saj smo tudi vturjeni bili i nihče ni slutil, kaj drugi dan prinese.

Rumena zarja je na rano jutro pozlatila **„Mont Cenis“** in fanceške gore v daljini, ko nas probudi vriš po taboru. Huzarji so na brkih konjih tekali ko lastayice sem ter tja in nosili

le na prošnje naznanjene mi od vseh strani. Gena je nizka, potreba tacega časnika je silna: Glejte, da spravite v vsako faro poveč iztisov, da ščasoma iz malega zraste veliko. Primito tudi za pero, pridno dopisujte in pomagajte krepko!

Rodoljubi po celej Sloveniji! Imate zdaj lepo priložnost v djanji pokazati rodoljubje svoje. Darujte za mili naš narod vsaj prvo leto nekaj rajšev, da se več iztisov spravi med ljudstvo, da se ljubezen do branja bolj oživi in da se zaspani Slovenci zbudijo in ponosno kličejo: **Mi smo mi!** Vse za Boga, cesarja in domovino! Nyročnina naj se nemudoma ali na me ali na vredništvo **„Mir“** pošlje! Bož a pomoč!

Prva številka pride na svitlo 10. januarja 1882.

Mi prav živo priporočamo ti časnik ne le koroškim, temuč vsem Slovencem, ker tu gre za velevažno stvar, za probudo, ohranitev slovenskih naših bratov na Koroškem, katerim preti narodna smrt, nemška povodenj. Slovenski časniki, i z njimi tudi mi, svetujejo, naj ta časnik Slovenci gmetno podpirajo, da se bo moglo pošiljati mnogo iztisov po koroških okrajnah, da se bodo delili mej ljudstvo i mu tako pomagali iz globoke propasti.

Dopisi.

V Trstu, 2. januarja.

(Tržaško veteransko društvo.)

Naše veteransko društvo dela dosti hrupa, posebno pa njega predsednik, ki ima, kakor se sliši, nalogo, Tržačanom vcepiti patrijotizem. S temi agenti, kateri barantujejo s patrijotizmom, pač je v Trstu uže nekaj preveč **„humbuga“**. Mi sicer nemamo nič proti veteranskemu društvu kot tacemu, mi smo ga celó pripravljali in reči moramo, da je v tem društvu zdaj večina Slovanov. S tem društvom so bila vsa naša slovanska tržaška društva v najboljših odnosjih in videti je bilo, kakor da bi hoteli gospodje od veteranskega društva v resnici v lepejši slogi živeti z nami Slovani. A Nemec ima uže navado (in navada je železna srajca), da hoče gospodovati, kadar se enkrat kde dobro vgnjezditi ter porabiti ubozeza Slovana le za svojo korist.

Mnogo veteranov je v slovanskem podporne društvu, v društvu **„Edinost“** itd. in to smo vsi rodoljubje odobraval, dokler smo videli, da nam gospodje vodje veteranov ne vsiljujejo preveč svoje kulture; a zdaj pa so prvaki veteranov zavohali, da se slovansko podporne društvo preveč širi in da bi to moglo škodovati skrivnim tendencijam veteranstva; (gospodje veteranski prvaki spoznavajo namreč načelo, da je avstrijski patrijotizem nemogoč brez nemškutarije) zatorej so sklenoli, da začnejo delati konkurenco tudi slovanskemu podporne društvu in da osnujejo poseben oddelček za podporo bolnikov itd. V veteranskem društvu je tudi neka keterija, ki dela na to, da bi ne bilo nobenega pravega Slovanca v odboru. Vse to je prouzročilo, da je izstopil eden in edini pravi Slovenec iz odbora, in da se tudi v okolici misel širi, da bi se napravil poseben oddelček veteranskega društva, ki bi imel svoja lastna pravila in svojo lastno obleko, podobno onej bivših okoličanskih brambocev. Mi tudi odobravamo to novo idejo in želimo, da bi se slovanski veterani otresli onega jerobstva, ki namle škoduje ter nas kuje v verige sužnosti. Ob enem pa trdimo, da veteransko društvo, ki hoče vse objeti in vse pogoltnoti, da to društvo zaide in da si koplje grob, ker k malu se skadi entuzijazem in kadar nastopi doba realnosti in trez-

naročila iz glavnega stana. Giulaj je zapovedal v noči, da se mora vsa armada v bojnem redu na leví breg Tičina umaknoli; to je bilo 1. junija. Ker je bil naš kor poprej prva straža, bili smo sedaj zadnja in branitelji pri umikanju v Lombardijo. Nesrečni Giulaj nas je skoraj v svojej nevednosti pozabil i ni dosta manjkalo, da smo bili ujeti vsi. Morali smo še polno dne na mestu ostati, dokler ni bilo topničarstvo in vojaške zaloge v varnosti.

Čez hribe se je valilo polno oddelkov francoske vojske, vse rudeče in modro je bilo po gričih. Naša konjica je pri tej priliki veliko koristila, ker je vedno z navideznimi napadi ustavljala Francoze, da so se morali zbirati, pa ko so se zbrali, ustavili in v vojno črto postavili, uže je izginola konjica,

Čez Tičin je bilo 5 mostov na čolnih narejenih in v enem dnevu je prestopila vsa armada čez nje. Flajšman, Stupica in drugi so vedno šale brili, Repnik je bil pa žalosten, ker se je bal, da ga kak Turko iz Afrike poje, kajti strašili so ga, da imajo Zuvavi mačke na telečjakih, ter da so tako naučene, da skačejo onim v obraz, na katere Zuvav pokaže, ta pa ži-

nosti, mislil si bode marsikedo, da je boljše doma delati obuvale, hlače itd. nego paradirati in čas gubiti po Trstu. Mi Slovani pa bomo vedno dobri Avstriji in ni nam treba, da bi nas učili tuji domoljubnosti, nas veže lastni obstanek na Avstrijo in to je večje in boljše poroštvo, nego pa kričanje po ulicah, nego oni patrijotizem za parado, kakor ga nahajamo pri nekaterih društvih v Trstu, katera živé samo zaradi predsednikov.

Iz tržaške okolice 2. januarja.

(Novoletno darilo tržaške okolice.)

Vsak se veseli, ko mu kedo za posebne zasluge pokloni novoletni dar, ker s tem pripoznava delo dotičnega.

Tudi Svetoivančane v tržaški okolici je osrečil magistrat z novo večerno šolo v jeziku — ptujem, namreč **laškem**. Kedo je pa ta novoletni kvar, ne dar, sprožil v okraju, kder imamo marljive zastopnike političnega društva **„Edinost“**, narodne agitatorje, katerih besede so kakor skala trdne? **„Independent“**, list magistratove svojati in cvet irredente, objavil je to vest minul teden z največjim veseljem. Kaj poreče vrli g. Nadlišek, mestni svetovalec tamošnjega okraja, v prihodnjaj seji mestnega zbora? mu je li ta stvar znana in od kod je ta novi korak polasčevanja v večerne šole prišel? Ta novoletni dar je strup našej narodnosti, in kdo se bo hotel učiti v laščini? Može od sv. Ivana, ki imate narodni čut v slovenskih prsih, zaprečite to tihotapno lahonstvo in tirjajte, če se uže v večernej šoli kaj učí, naj se učí v materinem slovanskem jeziku, kateri vsak umeje, ne pa v blaženej laščini; sramovati bi se sicer morali vpričo naših bratov izven tržaške meje. Reklo se nam je, da bode za zidarje in druge odrasle ljudi ta večerni poluk. Kedo so pa tisti ljudje pri sv. Ivanu, kateri bodo hodili k laškemu poduku, ko Turki h katoliškej priligi? Morebiti kakí najeti postopači, nemančiči in izvrženci, družih menda ne bo. Tega ni magistrat iz svojega nagiba storil, ampak za tem mora stati kak človek, kateri hoče lahonškega moloha pitati. Možaki Ivanci! stopite na noge, da se ne vkorenini strupeni sad mej naš narod. Pokažite, da niste podloga tujčevaj peti. Spoštoval bode vas narod in jemal lep izgled nad vašimi rodoljubnimi čni. Ako gosencine objedajo drevo, treba je odrezati vejo in zalego pokončati, tako je tudi pri narodnej lipi, treba je z vso pridnostjo odstraniti škodljivo žival, katera perje in veje objeda. Bog daj, da bi ne padle te besede na kamen, ampak, da bi našle obilo dobromislečih poslušalec.

Grabež.

Iz Proseka 27. decembra.

Mi smo tukaj imeli posebno srečo uže nekaj let sem, da so pri nas bili poleg dobrih učiteljev za šolo, tudi izvrstni učitelji za petje, kedo se ne spominja še izvrstnega kvarteta, kateri nas je tolikokrat razveselil z krasnimi slovanskimi pesmicami? posebno odlikovali so se v petji ter se trudili za njegovo povzdigo g. Valentič, Pelicon in Marcina. Od kar so pa ti gospodje premeščeni bili, zadremalo je cerkveno in narodno petje tako, da nismo imeli več nadeje, kedaj slišati lepo ubranega petja. Nepričakovano pa so nas iznenadili zopet naši pevci te božične praznike z lepo latinsko mašo, katero so tako milo in lepo peli pod vodstvom gosp. Korena, da smo se kar čudili, kako je mogoče bilo v tako kratkem času opiliti zopet naše zanemarjene pevce. Mi nismo nikoli dvomili nad zmožnostjo gosp. Korena, ali da je tako čil in energičen v podučevanju petja, tega se nismo nadejali, toraj hvala vam, g. Koren, za prostovoljni trud, tako tudi g. Čoku, kateri je tudi v tako kratkem času

vemu glavo reže ali pa samo ušesa in nos! Vedno se je nazaj oziral, in gorjé mu je bilo ko sem ga za naj zadnjo stražo za bataljonom postavil. Hitil je za nami, vedno se mu je kričalo: **„distanz“** Repnik ostani! Repnik je le pritiskal, kakor bi ga bil sè šivanko bodel. Pripeti se, da stranska straža preplaši v koruzi rujavega velicega mačka, ki ravno pred Repnikom na cesto priteče —; kakor bi ga bil s kropom oblihl, obstal je — puško raz rame snel in — skoraj ni znal, kde da je. Ko Stupica mačka ugleda, zakriči: **„Ali vidiš hudičal uže teče!“** Repnik začne mahati s puško in precej je bil v sredi straže mej nami —. Ves poten je bil, barve so ga spremenjale, bal se je strašno Zuvavov, o katerih mu je Stupica toliko grozovitega povedal. Da sem ga malo obrabil in mu pogum dajal, poslal sem Stupico na njegovo mesto, on pa mu je obečal, da mu kupi **„šnopsa“** v prvej vasi, kar je tudi storil.

Pohod, ali prav za prav beg iz Piemonta bil je krvav in truda poln. Francozi so nas nadlegovali, počitka nikakoršnega ni bilo; da smo se le kde pripravili za kuho i ko smo vsi koprneli po juhi in mesu, da vtolažimo prazni želodec, uže je priletela krogla v tabor in — vse

mlade dečke v petji izuril, da smo bili od veselj ganeni, ko smo jih peti slišali.

V bližnjaj vasi Kontovecu se je zgodila na sveti večer velika nesreča. Ko so se začeli verni zbirati v cerkvi k polunocojni maši, prišel je je tudi neki Peter Prašel, pijan, in hotel je posili se vrti na kor na mesto, ki je navadno pevkam odločeno. Vhod na kor je pa v zvoniku in silno nevaren. Pri odpiranju malih duri, skoz katere je iz zvonika vhod na kor, sunil ga je bil po neprevidnosti v stran M. G., da se je nesrečnež, ne ve se kako, čez mostovže prekucnol nad 2 sežnja globoko, in koj mrtev obležal. Rāzen družine, mislim, da nobeden ne žaluje za njim, ker, kakor se mi je pravilo, hotel si je uže sam življenje končati pred enim leto.n. Karakteristično je bilo slišati nekega kmeta, ki je rekel, da Kontoveci niso imeli še tako veselih praznikov, kakor letos, ker tisti večer, ko se je Kristus rodil, ubil se je hudič. Vsi vas in bližnja okolica pa obžaluje moža, kateri se bode moral zagovarjati pred sodnijo zaradi tega nesrečnega slučaja; prepričani smo pa uže zdaj, da bode za nekrivega spoznan, ker se je le po nesreči to zgodilo.

Iz Dutovelj na Krasu 1. januarja.

Mi imamo tukaj prav izvrstnega župana in starašine, ker oni uže četrto leto opravljajo svoj posel brezplačno. Mogoče je, da je bila zadnja volitev na šest let, ker se po minulih treh letih, kar je bila volitev, nobeden ni odpovedal in tudi nova volitev ni bila razpisana. Tudi gospod tajnik po dokončanih treh letih opravlja prav izvrstno svoj posel brez nove pogodbe, mogoče, da je tudi on za šest let najet. O tej zadevi so se nekatere osebe pritožile pri c. k. sežanskem okrajnem glavarstvu, vendar še ni bila nova volitev razpisana. Vošimo Vam srečno novo leto in prosimo, da poskrbite za novo volitev, predno mine peto leto, če niste bili na šest let izvoljeni. Več občinarjev.

Podgradom 3. januarja.

K malu potem, ko so Notranjski vozniki dobili plačilo nad 33 od sto od zaslužka za vozni pod Abendrothom v Bosni i Hercegovini, raznesla se je po potem okraji vest, da je v Trstu neki **„dohitar“**, ki plačuje tudi Istrskim voznikom po 30 gld. od voza, ne glede na zaslužek in da vsak zgubi vse, ako se ne zadovolji s temi 36 srebrnjaki!

Hiteli so v Trst vozniki, posebno Munci, ne da bi se prepričali, kako stvar stoji. Nekateri so sicer vprašali mene, kaj jim je storiti in svaril sem jih pred prenačlenjem. Kajti razložil sem jim, da ima celo zadevo naš poslanec g. Dr. Dinko Vitezič v rokah in da od njega ni še poročila. Ako res kdo plačuje, da menda samo kupuje one terjatve in išče dobička za se. A ljudje, potrebni denarja, niso slušali in zavrgli so še to malo, kar jim je bilo zagotovljeno. Vsak je prejel mesto 70 samo 30 gld., tedaj še polovice ne!

Razvidno je pa to iz interpelacije, katero so stavili gg. Dr. Dinko Vitezič in drugovi v državnem zbori in katera je tiskana v t. broju **„Naše Sloge“**. One terjatve so se kupovale istinito, kakor sem jaz sumil in sicer od nobenega družega, nego od Abendrothovega nastopnika samega.

Prosim Vas, priobčite te vrste, da vsaj oni, ki se niso še prenačlili, ne bodo oškodovani in da morebiti sl. c. k. okrajno glavarstvo Volovsko, katero je po poročilu **„N. S.“** uže prejelo denar, po mogočnosti kaj pomore ubogim voznikom.

(Dalje v prilogi.)

kotle je bilo treba prekucnoli in menažo po tleh izliti, Stupica in Flajšman sta bila vselej zadnja v vrsti; pomagala sta kuharjem na videz kotle vkup spravljati, pri tej priči pa sta drug družemu v telečjak meso tlačila, da si je bilo časih še surovo, ali na pol kuhano. V telečjakih nista sicer ničesa nosila, imela sta svoje telečjake le za magazin ukradene robe. Ako sta se bala, da ne bi kak kmet nju ovadil, dala sta telečjake celo v drugo kompanije za nekaj časa v zamenjo za dobro plačilo. Časi se je pa tudi primerilo, da sta si nosilca ukradenga blaga sama odškodovala, praznola sta namreč svojih tovarišev telečjake in tako sta Stupica in Flajšman, ko sta prišla zopet po telečjake, odnesla večkrat kamenje, ali prasnoto k svojej kompaniji. A kaj sta hotela? molčati je bilo treba; Flajšman se je kake petdesetkrat prav krepko pridušil, pa je vse minolo.

(Dalje prihodnjic.)

Muncel pa naj to škodo, ako jo bodo imeli, prištejejo vsem drugim, katere so jih uže zadelo, ker niso poslušali dobrega sveta.

Iz koprškega okraja. 1. januarja.

Dne 26. decembra je imela »dolinska Čitalnica« svojo letni občni zbor. Iz tajnikovega in blagajnikovega poročila je razvidno, da stoji društvo na trdnih nogah. Odbor je imel mej letom 8 sej, pripravil oder, pomnožil knjižnico itd.

Po kratkem blagajnikovem poročilu se je vršila volitev. Bil je izvoljen predsednikom čest. g. dekan in 6 odbornikov. Dne 29. decembra minolega leta konstituiral se je odbor. Podpredsednikom je bil izvoljen g. A. Božič, c. k. gozdar, tajnikom in knjižničarjem g. And. Vertovec, učitelj, blagajnikom g. Ivan Sancin, posestnik, odbornikom: g. Jože Pangerc, krčmar, g. Petko Ota, zastopnik banke »Slavija« in g. Rok Lovriha, živinozdravnik. Opomniti je tudi: ko je bral tajnik v svojem letnem poročilu, da je čitalnica svojo žalost o izgubi skrbnega jej očeta dr. Janeza Bleiweisa, viteza Trsteniškega brzojavno v Ljubljano poročala, ustavi gosp. predsednik tajnika ter pozivlja uže, naj v znamenje žalosti vstanejo, kar se je, to se ve, nemudoma zgodilo. Takisto je ukrenol tudi čest. g. dekan, ko je tajnik poročal o zdatnej pomnožitvi knjižnice od strani velikodušnega gospoda iz Trsta, naj se udje v toplo zahvalo in željo, da ljubi Bog omenjenemu gospodu zdravje podeli, vzgljnoti blagovoljjo, kar se je brez izjeme storilo. Slednjie predlaga g. Petko Ota, da se društveni g. predsedniku, čest. dekanu za štiri letno neumorno delovanje zahvalijo s tem, da vstanejo ter mu trikratni »živio« zakličejo, kar se je navdušeno učinolo. Novi odbor, ki je večinomna tisti, kakor v minolemu letu, misli tudi letos, o pustnem času, jedno veselico napraviti, k čemur pomozli Bog!

Z Goriškega 31. decembra.

Kedor ne pozná goriško — narodnih razmer, utegne v očeh onih, ki je znajo, postati naiven da-si po nedolžnem. Tako smo v nekem listu čitali blizu tako le: »Poljski knez, Roman Sanguszko, umrl je 81 let star. Mi se ga spominjamo, ker je celih 5 let, od 1845-50. živel pri njem naš rojak in imeniten slikar, Jožef Batič; on se je rodil 13. marca 1820. l. od ubogih slovenskih roditeljev v Gorici. Oče je bil kovač, kar bi bil tudi sin postal, da ga raso znanosti in umetnosti ljubitelji, ki so njegovemu rojaku slikarsko sposobnost spoznali, k večjemu rojaku slikarju J. Tomincu v Trst spravili. Moramo povedati, da taki rojaki niso samo apatični proti nam, tem več zelo zoprni; kajti takih rojakov je v Gorici i drugod prav veliko, od katerih pa nemamo nego golo ime slovensko V onih letih, ko je oni Batič živel na Goriškem, ni bilo razen prvih poskusov prezasluznega pokojnega Valentin Staniča, rudečeoškega kanonika, ni duha ni sluha. Kako pa tudi? Saj so se »Novice« v belej Ljubljani še lo 1843. porodile; da se je narodno gibanje pričelo uže zgodaj, to je res, i to sosebno na literarnem polju se je kaj marno delovalo v Gorici. Imena teh časti vrednih delalcev so znana, le enega bi omenil, ki je po naključju manj znan, akoprjam je veliko delal. To je bivši učitelj na nesamosstalnem realki, Mat. Hladnik, duhovnik i mož, ki je imel i dobro pesniško žilo. Peval je kakor mu je kljun zrastel, satirično. Marsikatero resnico je povedal; a zamerilo se mu je zelo po krivem marsikedar. N. pr. ko je trdil, da bi se Prešeren ne smel izdavat v drugej obliki nego v svojej, imel je i ima še danes prav; ker je to utemeljil z Dantejem i drugimi klasiki, kakor bi se narodnih pesnij ne smel nikdo tikati, baš tako alj pa še manj historično jeziških izdelkov nekateri poznavalec večjih literatur mogel bi si misliti, da najde tako naravna trditve grenko zamero? Hladnik je živel v skromnih razmerah, v šoli je bil živahen, rekel bi, veselosten; rodoljub ves unet za slovensko stvar i produktiven pisatelj, blaga duša, značaj. Sonetov i pušic je mnogo napisal, nekatere svojih vrstnikov je zadel prav po — sršenovo. Njegove spise brani, dika naša, sloveči naš pisatelj, g. St. Kocjančič, monsignore profesor, katere je menda ta naš učenjak lastoročno prepisal na čisto; kdor želi soli i popra, ta bi želel, da se kdaj Hladnikovi spisi v zbirki obelodanijo. V onih časih — v 6. desetletju našega stoletja i pozneje — jele so se na Goriškem gibati druge moči. Vesele prikazni. In nahajamo Marušiče, Kaffole, Furlani-je, i druge. Potem deluje M. Pirec, stolni vikar v Gorici, sosebno kot buditelj i nabiratelj udov za sl. društvo »sv. Mohora« (glej njegovo pohvalo v Slov. »Čbelci« 1852); Zaistino malo let, a veliko dela.

Drug Batiču sličen rojak je bil nekov Rafael Pik, ki bi se bil vspol do zelo visoke umetnijske slave, da ni zgodaj umrl. A kaj nam to pomaga? Bili so ti ter so taki še sedaj laš-

kega mišljenja; a še hujši o tem se dače lahko nekdanjim Janičarjem primerjati, i spominjamo se jih nekam tako kakor ona nesrečna mati, ki se je vselej zjokala ugledavši svojega brez njene vediti peklu prodanega otroka. Ti Tominci, Batiči, Piki so nam le dokaz, da mi Slovenci nismo figovo drevo brez sadu pa tudi dokaz, kako piškave so bile nekdej naše razmere, da je hitelo v tuji tabor vse, kar je imelo kaj soli v glavi, kakor leté žebli iz ladij, ko se, kakor pravljica zagotavlja, nekim magnetičnim hribom preveč bližajo. Imamo v Gorici dosta imen, ki svoje prvotnosti skriti nemogo, pa tudi drugod je tacih. Iz Zidarjev nastane Zidarico; iz Batič (Battig) Battigi, iz Trnovica Tarnovico i. t. d., samo da finis coronat opus i da pride ta blažena italijanska i ali o na konec. Tako se je nek Kovačič trudil i potil, da bi svoje ime potaliljanil. Vse je poskusil:

»Könn' ich doch den Ausgang finden,
Ach, wie fühlt' ich mich beglückt!«

A zaman; kajti izpustivši konečni č, ostalo je: Kovačič (horribile dictu), da je izpustil še ta č, dobil je — o groza mrzla! — Kovač. Da je pa pritekno vsemu imenu Kovačič še č, dobil je: Kovačiči. Kamor se je nesrečnež obrnol, od povsod mu je nakovalo i kladivo zapelo; zato se je ujezil, i se piše: Govacig. Pri tacih imenih, da se izpoznajo liki izgubljeni sin, ne treba nego nekaj jezikoznanske mjlilnice, da se operó, kakor zeleni osel v basni, na kojega se je ploha ulila, i se je kaj naglo zopet pokazal v svojej prirodnej sniknjici kot silko plesnjavec. Tacih prikaznij je tudi inde na stoline. Kopitar méni celo, da utegne Lessing biti Lesnik; temu bi se dalo pridružiti n. pr. tudi ime Möhring z merik i t d.

Ne treba komu posebnega glavolomstva, ako se hoče prepričati, da se v Gorici širi laški element. Še več bi se bil, da niso čitalnica i politična društva uže zgodaj delovati začela. A v tem menda niso večji grešniki nego na Kranjskem, kder se v boljših družinah goji nemščina, liki niso bili hudobnišči oni, na koje je padel stolp v Siloe od Jeruzalemcev. V občé so v Gorico se preseljujoči hribovci prenehli, prihajajoči v jeziškem pomenu kakor janci mej volke. Najpreje neka spakobna pofurlanitev, naučó se namreč neke rokovanjščine ali furlanske ciganske ter govore jo, ovajajoči se tekoi liki Peter Gallejec, s predjotiranimi sprednikl n. pr.: tu jas (ti imaš) m.: tu as, z obilno primešanimi slov. besedami. Odzdej je Vlah, ponosen Furlan, zaničujoč svojščino, dokler se ne napase nestrpljive ošabnosti, zmrdovaje se rojakom prav po gosposko koti nevednežim, češ, da uže zna, kaj cesar večerja, Toda še ne more po polnem skrivati svojih parkljev. Sin še le se je do cela odcepil od »ščavova« priredivši si mogočno kozjo bradurino i se svojim toskanskim: »Ze Ita« i »koka«. Ta vlaška pirhpogačica je zabila, da jej je otec nemara žeblice prodajal na Travniku.

V Gorici so aristokratje Nemci imoviti i uplivni ljudje; a ne znajo niti mogočnosti, da bi imel drug nego nemski jezik vladati v teh krajih. O narodnem divjem lovu vedo le to, kar jim častrosobno po noči, iz kacega vlaškega pijanice neopranih ust zadoni na osupla plemenita ušesa, ali ko je katera periodična petarda probudila iz njih velenemških sanj. Tedaj ali šila i kopita poberó, ali pa če ostanejo, nekaj časa prav krotko žive na svojih olimph. Potem pa, oddahnovši se, zopet svojo veličino kažó v balzamičnem svojem ozračju. Slovenska dežela jim je pusta liki Franc Jožefova dežela na severju, i Slovenec, če so kedaj videli katere irhaste hlaše, jim je nemara kak Eskimos. To je naša apoteoza pri tej gospódi. V tem bi imel famozni umrši Hans Andersen mnogo hvalečnega gradiva za kako pikantno pripovedko. O, teh plemenitnikov srečno i naivno spanjel Naši židovi se pa vendar kaj bolj boje Slovencev. Čujtel! Ko so se iz Šempaskega taborja vračali zvečer Slovenci v Gorico, roke so židovi vill kričó: »Misericordia, vengon i sciavi!« (Bog se usmili, ščavi gredó), ter so se koj pozaprli, zaklenovši i zapahnovši vrata i duri, da je po Ghettu vse hreščalo i rožljalo, kakor bil bil strašni Tit prilomastil pred Jeruzalem. I v istih trenutkih pripravljajoča se nevihta na nebu je židov strahovitost le še bolj večkala, da so nemara mislili — Asirci gredó.

Nedavno je rekel prvi junak, sedajni, maršal Moltke: vsaka vojska, naj je tudi zmagovita, dotičnemu narodu je nesreča. Mislili smo, da je nemški Holoferu pri nas umrl. Vsako nemško društvo pri nas namreč moramo smatrati saj kot nepotrebno. Zakaj moramo imeti prav mi te nepotrebne nesreče? Nemški »Schulvereine« v Gorici! Koga ali kaj naj bi zastopal? Ta prikazen je v tem za nas tlačéča, ker vidimo jasno, da je to novo društvo po vsem nepotrebno. A zrak tukaj ni nemštvu na dolgo ugo-

den; saj Schulvereinov pokrovitelj je uže z dvema poskusoma z nekdanjim »Görzer Wochenblattom« in z »Görzer-Zeitung« to zvedel. A kljubu temu prorokovanju ne more nam biti »Schulvereine« povšečna prikazen, i gledé na to smemo obrnoli i na njo Moltke-jev izrek.

Z Goriškega 30. decembra.

(Nemec na vsak način. — Koncerti v Gorici. — Pomembnost Stračica za goriško okolico. — Starslovenski običaj v Gorici; dodatki. — Pokop uršulinarice, 97 letne. — Starine. — Tuteine. Slov-nemški slovar i Šumanova slovnica. — Groza mej ostri na Goriškem. — Še veliko drugega.)

Da-si nemščina na sebi ni lep jezik in je, kakor Schiller sam pravi, neroden, gotišk in tvrd; vendar bi se nekateri raji pameti, ko bi je imeli, odrekli, nego njej: tako se v njo zatelebani. Čujtel to le resnično smešnico, ki se je tod nekod v C. pripetila. Nek oče, ne znajoč nemščine ko »frajlich,« i »hob g'sogt,« ali »sogt er,« dobil je te dni od svojega sina, prišedšega na božične počitnice, spričevalo, na katerem stoji za nemščino red i (nezadostno). »Preklesčenik, raztegoti se oče, »prav v nemščini te št. moti; saj 2 (dobro), da bi bil prinesel, ne pa 4.« Ta hip prheta je mati pa miri: »Mož, ali noriš, da fanta kregaš, ali ti ni še več prinesel, nego ti sam tirjaš?« A še huje se oče razljuti, zgrabi dečka za kuštre, i zdaj začne ples po sobi; nesrečni telovadnik pa jovda: »Saj sem vse znal, le tega nisem, kaj so »verba« (glagol). »Vrba nisi znal?« kričó oče, čudeč se: »O ti strašni »melon«, lej jo vrbo ondukaj pri potoku. A le čaj, ti pozabljuješ!« — S tem zgrabi sina še za uho, da zacvill, ko ga na zrelostni izpit vlačí na klopi.

Ali bi ne bil smel deček nekaj po Preširnu vzdahnuti:

»Okusil zgojaj sem tvoj grenki sad,
O ti neznanje nemškega jezika!«

Tudi v Gorici se obečata 2 sijajna koncerta v prid družinam onesrečenih v dunajskem gledišču. To je hvalevredno. Ko je človek nesrečen, nema se gledati na njegov stan ali narodnost. Goriška občina po pravici sluje zaradi skrbi za lepe i koristne poti. Primeroma sme se malo katero mesto ponášati s takošno obilico ko Gorica. Krasnih sprehajališč, umetnih i naravnih, ne manjka. Tako se zdaj Stračiče uže zvežejo z Gorico s potjo, ki se od Studenca uže dela. V Stračičah, lastnini Ritterjevej, jako so imenitne fabrike; nov mlin (eden prvih v Avstriji), sviloprejnica i onkraj Soče, čez katero drži želežen most, v Podgori je papirnica. Velike zaloge, stanovališča, palače i ulice razsvetljuje plin. Šolo dovršivši otroci iz vse goriške okolice, toraj po štirinajstletni se jemljó v delo, tako da dobaja veliko denarja v deželo. Mnogo delalcev nahaja tukaj zaslužek. — Menda Jupiterja dežmana nisti zapisali v črne bukke, kakor Vam je nek dopisnik zadnjič bil priporočil, ker danes uže zopet kaže kisló lice. Ali je pa trmast, ko oni iz vojaščine prišedši razpustniki, ki nemščino lomijo i se materinščini posmehujejo. Želeti bi bilo, da je tudi pri vojaci kaj več stotnikov Komelov. Vojaško vitezstvo bi gotovo še bolj sijalo v gojenju, pripoznavanju i priporočevanju materinega jezika. Prav bi bilo, da bi se narodnostna zavest tudi pri vojaci kaj več širila. V tem naj bi se ogrski žolnirji posnemali. Tudi na plujem se ne sramujejo svojega jezika in svojih navad. Ker sem pri narodnih šegah, kaj porečete, ako vam povem, da se je v jedru goriškega mesta, malo 100 korakov od municipija, pri starej pošti, blizu imenitnih palač in uradov (na takozvanem Resarverišču), malo nad 30 let kmečko ženitovanje vršilo po staroslovenskem običaju?

L. 1847. je vzel Jakob Luviščik kmeta hčer: Marijo Kolavičovo, in ženitovanjsko dramo je vodil zveden starešina. Ko bi bili svoječasi F.vei tedaj vse to slišali i videli: zastavljanje zastavic, kazanje devojk, trkanje na vrata, streljanje, kazanje kruhov, obligatni jok; gotovo razjokali bi se bili. Menda je bila to zadnja narodna izjava v mestu, i zato je vredna, da se zapiše. Danes je to vse drugače: kratkih hlač i mezlanastih koretov z vštiti križi zadej več ne vidiš; kmetje so zlezli v pantalone, mlajši se celo oblačijo po meščanski. Furlanščina se jih je pa prišla kakor smola. Meščanska obleka se pa žalibog tudi dalje na deželo raznaša, i to ni eden najmanjih uzrokov, da pride jih tolikanj na boben, ali se jih zakopa v dolg. — Pri Rubijah, vasi, kder je nekadj reformator Trubar pridigoval, kakor menda sam piše, videl sem te dni zanimljivo starine. Niže gabrijske cerkve, nekaj na visokem

*) Ta smešna polit. stranka, ki je v svojem času obstojala večidel iz domišljivih nevednežev, skrčala se je sedaj v: v tem pomenu; vendar pa te opice ne jenjajo črtiti vsega, kar je slovensko. Pustimo jim to veselje, saj res nič ne škodi. Vsekakor je pa rukavno videti te škaporezje domišljavati si posebne i više od slovenskih zmnozostij. Haha, sam Pitagoras bi se jim v zobe smjal. Dop.

je videti na širokej skalini gladko izsekan tlak, tu pa tam kosi prestarega mirišča, ohranjen vhod, sledi stare poti. Govorica vlada, da je bil na tem mestu kapucinski samostan. Tabor ne, kakoršnih je bilo tod še precej, ker je preveč na nizkem. Ker o starosti govorim, naj pridenem, da so danes v Gorici zakopali č. Uršulinarico 97 letno staro. Zopet dokaz, kako redno i čisto živenje človeku more nakloniti tako visoko, zavidno vredno starost. Kako je vendar neumnen, kdor si z razuzlanostjo sam reže nit svojega živjenja! Baš tako je delal po pravljici hribovski Mevše, ki je vse narobe počeljal, in je enkrat na murvinem kosu stal, ki ga je odsekaval, dokler ni z njim vred na tla telebil. — Mraz vse reči tesni i krajša; le prsti nekaterih se v zimskem mrazu daljšajo, na katero izvenredno prikazen naravoslovce opozarjam. Po zimi se največ tatvin dovrši, i gotovo je, da je brezposlenost to obrtnijo iznašla i jo v cvetu ohranjuje. Tako so obrtniki tega reda cerkev v Mavlinji, vasi na Krasu, i drugi, ki si uže kaj več upajo, svetišče na sv. Gori okradli. Bogataši dajte dela; one hudobije so tudi za vas pomembne, dela daje i zaslužka ljudem. Denar hodi premoala mej ljudi, preveč je po nepotrebi brezposlenih rok, denarja svitli kupi pri nekaterih pa preveč rasto na temnem. V resnici, nobenega ravnotežja ni v denarskih razmerah več; Prosimo, ali nam ne znate povedati, kdaj izide ta mileni slovensko-nemški slovar?

Živa potreba ga je, i mnogo jih povprašuje po njem. Nek šalivec je nekadj zapel o njem:

Sanjalo se ondan mi je,
Da pride na svitlo — sodnjega dne!

Teh verzov spominjajoč se, imel sem za trdno, da izide letos, ko se je toliko govorilo o sodnjem dnevu; a varal sem se! Enako željno pričakujemo Šumanove slovnice. Upamo, da nam prinese mnogo sintakse: če je zopet le gola oblikarja kakor skoraj sploh v slovnica, zahvaljum se uže naprej gg. Izdavateljem. Vendar nam je g. Šuman porok, da dobodemo kaj izvrstnega. Ako se spominjate, bila je pri starih Hebrejcih navada, da je sklicel njih svečenik vse njih grehe na — kosta, ki je moral umreti. Nekaj enacega se zdaj oslom po Goriškem godi i poguba, ki je imela letos človeški rod zadeti, nje pogubljava. Odkar je sloveči Cl. Pernetov zverinjak s 5 levi tukaj, strašno deró todišnje osle, da z njih mesom leve pitajo. Ako to grozovito klanje ne jenja k malu, utegne se pripetiti, da v kratkem ne bode več po Goriškem — nobenega osla, Da ste zdravi i čili!

Politični pregled.

Notranje deželo.

Cesar je iz lastnega premoženja 500.000 gl. daroval, da se na mestu, kder je stalo gledišče na ringu, postavi ustanovna hiša in kapela v večem spomin nesreče, katere se je tu pripetila.

Cesarjeve besede, katere je govoril deputaciji tržaške trgovinske zbornice, vedno še odmevajo po vsej Evropi. Skoraj vsi časniki raznih narodov ostro sodijo fukejizno opozicijo; naši levičarji pa so brez glave; vidí se jim, da jih je strah preletel; izgovarjajo se, da ne delajo fukejizne opozicije, ampak, da so dobri državljani. Kako so se prevarili i v kako zapreko so prišli, pričajo Herbstove besede, ki je rekel, da cesar o božičnih praznikih odpusti ministerstvo, a zgodilo se je prav narobe, cesar je dal ministerstvu zaupnico, levičarjem pa tak udarec, da ga bodo ponnili vse žive dni. Gotovo je uže zdaj, da se vsled cesarjevih besed levica skrči i da bo gosposka zbornica volnejše postopala.

V mnogih krajih se pripravljajo prošnje na državni zbor, naj se sklene zakon glede posevčevanja nedelj.

Podučni odsek gosposke zbornice se peča zda s praškim vseučiliščem, ali prav nič se mu ne mudi in vidi se, da mu to nujno prašanje ni dosti na srci, ker ga tako zavlačuje.

Največji intrigant, dr. Herbšt, sel je v Prago ščuvat nemške velike posestnike, naj se odvedó kompromisu, kateri so gledé volitve v državni zbor leta 1879 sklenoli s češkimi velikimi posestniki. Herbsta bo avstrijska zgodovina črno risala, uvrsti ga mej Ešijalte.

Nekatero ropajoče čete iz južne Hrcegovine so največ krive, da se Krivošje še ni pomirilo, ker se zatekajo ter iščejo pribežališča v Krivošjanskih gorah, od kodar napadajo i ropajo, kar jim pride blizu. Zarad njih straži tudi Črnagora meje, katere so uže večkrat prestopili. 2. t. m. je 12 teh roparjev privrelo v Črnogoro, a črnogorski vojaki so jih razkropili in dva teško ranili, mej katerima je bil tudi roparjem glavav Sjenič.

Is južne Dalmacije se razglajajo po časnikih popolnoma nasprotno vesti. Poroča se o bojih s Krivošjani, kar pa ni še dokazno, res pa je, da so imeli žandarji hud boj s hreegovinskimi roparji, kateri so 4 žandarje usmrtili ter jim orožje in obleko pobrali. V Krivošji dozda je se nobena puška ni počila i skoraj gotovo se razpor mirno poravna, ker so baje občine uže sklenole, da se podvržejo braibnemu zakonu. Z upornimi Hreegovci pa utegne še dosti posla biti, predno se red napravi.

Zadnji telegrami od včera pa poročajo o vročej borbi, pri kateroj je baje nekoliko avstrijskih vojakov padlo.

O združenju Hreegovine s Dalmacijo se zdaj pasvetujejo politični dostojanstveniki na Dunaji. Težave o tem so sicer velike, a to združenje priporočajo družabni odnošaji in geografična lega, obe deželi ste druga na drugo zelo navezani v gospodarskih in trgovinskih zadevah, in poleg tega ima ta zveza še velik strateškičen pomen.

Na Hrvaškem naperjajo nekateri luterani iz velike Nemčije vse moči, da bi tudi Hrvate ponemčevali; dokazano je, da dobivajo denarno pomoč iz Nemčije, pa tudi od svojih privržencev na Hrvaškem samim. Naj Hrvatje za časa gledajo, da se tako počenjanje zatre, da ne postane hidra, kateroj zrastó tri glave, ako se jej odseka ona.

Vnanje države.

O papežu so časniki stokrat poročali, da misli Rim zapustiti in imenovali razna mesta, mej temi Miramar, kamor se hoče preseliti. Kardinal Schwarzenberg, ki se je vrnil iz Rima, pa je 3. t. m. v Pragi rekel duhovnikom, ki so ga prišli pozdravljati, da sveti Oče nikakor ne misli Rima zapustiti, ampak pripravljen je vzvišeno službo najvišjega pastirja opravljati kakor dober pastir, brez bojazni, in ako je božja volja, tudi svoje življenje zanjo darovati.

Italijani so zelo hudi na Nemčijo; očitajo Bismarku, da podpira papeža i dela zaroto zoper Italijo; vsekako se Bismark prizadeva, pogoditi se z Vatikanom, ker se je prepričal, da je zatiranje katoličanov njemu i Nemčiji slab sad rodljo.

Črnogorska vlada, kakor se čuje, zahteva od Avstrije odškodovanje zato, ker straži mejo, da ni mogoče občevanje mej Krivošjem in Črnogoro.

Is Ruskega se poroča, da so zasledili zopet zaroto zoper carja, k sreči še o pravem času.

Rumunska vlada je avstrijskej dala zadovoljenje za razžaljenje s tem, da je izrekla svoje obžalovanje, da se je v prestolni govor vrinola pomota, i da ni imela namena Avstrije žaliti. S tem je konec razpora mej Avstrijo in Rumunijo.

V južnem Egiptu je zopet počila vstaja. Uporniki so deželnega namestnika umorili.

DOMAČE STVARI.

Denašnje številko pošiljamo še vsem starim naročnikom. Kdor hoče časnik dalje prejemati, naj se do prihodnje številke oglasi, in blagovolj naročnino vsaj za 1/4 leta poravnati.

Cesarjev dar. Nj. Veličanstvo cesar je blagovolil podariti 200 gid. iz svoje privatne denarnice v prid sobe za grejte v Trstu. Tudi za povečanje pokopališča v Hrušici Podgradom daroval je 200 gid.

Cesar je potrdil postavó, po kateroj neha pristojbina pilotov v Trstu.

Javna zahvala. Preblagi rodoljub gospod vitez Vico Podgradom je tudi letos poslal sto goldinarjev, da za to svoto dobivajo občine podgrajskega in matirjskega okraja določeno število iztiskov »Edinosti«. Najtoplejša mu zahvala! — Da še bi se enako darežljiv podpornik oglasil za ubogó občine koperske okolice!

Mil. škofu Jurju se zdravje bolj i bolj povrača. Bog ohrani prevzvišenega i preljubljenega gospoda še mnogo mnogo let!

Državna poslanca gg. Rabl in Teuschl sta se poslanstvu odpovedala. Čestitamo! Kaj pa g. Wittman, da se nič ne čuje o njem? Ali se je skrli? Prav prijetno mu res ne mora biti pri srcu, i zdi se, da ga je sram. Skrivanje mu nič ne pomore, najboljšje, da se pokaže. —

Tržaška trgovinska zbornica se je zmodrila. Čujemo, da se je g. Teuschlu od več strani očitalo Trstu škodljivo postopanje v državnem zboru, i da so trgovinske zbornice veljaki mandat ponudili trgovinskemu ministru. To nas veseli, ker baron Pino, prejšnji namestnik v Trstu, mnogo bolj vé, kaj treba Trstu, nego g. speditér Teuschl; pa tudi g.

Pino ni odvisen od strank ter ima poleg tega razen vseh družih dobrih lastnosti največji upliv na trgovino. Zadnjič smo trgovinsko zbornico grajali, danes jej čestitamo.

Razstava v Trstu, kolikor se uže zdaj more soditi, bode sijajna. V vseh deželah, in vzlasti v tistih, ki imajo večjo obrtnijo, zelo se za njo zanimajo, in posebni odbori za njo delujejo. Čas, oglasiti se za razstavljenje katere stvari, podaljšal se je do 15. februarja. Cesar in cesarjevič Rudolf pošljeta mnogo izdelkov umetne obrtnije iz dvornega muzeja. — Z Notranjskega se nam piše, da hočejo poslati izgledno lesnino, jaro pšenico in oves, sukno in platno. Tudi na Goriškem pripravljajo obrtniki izgledne izdelke. — Priprave za razstavo pri sv. Andreju delajo se s vso marljivostjo. Da se prostor razširi, zasul se je kos morja, in stavi se močen zid zoper navale morskoga valovja.

V seji tržaškega občinskega sveta 28. dne decembra se je dovolilo 200 gid. za nove klopi v kontovejskej cerkvi, V tej seji je bilo na dnevnem redu tudi tržaške zastavnice računsko poročilo za leto 1880. Dohodki tega zavoda so znašali 92,322 gid. troški pa 85,003 gid., tedaj je bilo 7,226 gid. čistega dohodka. Zastavilo se je 11,523 stvari več, nego v prejšnjem letu, in prodalo 13,657 več, nego v letu 1879. To je slabo znamenje.

„Edinost“ — takonam piše eden naših prijateljev — v kavani »Commercio« ni varna; nekdo jo kraje; ne vem pa, ali se mu je tako priljubila, ali pa hoče Trst obvarovati — pohujšanja. Ker je dotični gospod Slovence, zato mu ne bi radi politikal slabi namenov; to pa moramo zahtevati, naj še le tedaj po njej seže, ko jo iz rok položimo drugi, ki jo tudi hodimo brat v kavano »Commercio«.

Imenovanje. Čest. g. Anton Marija Basilisco, dosedanji župnik v Mompadernu, imenovan je kanonikom pri katedralnem kapitolu v Pulji.

Imenovanje. G. E. Kramar asistent na c. kr. kmetijsko-kemičnem poskuševališči na Dunaji, imenovan je potovalnim učiteljem poljedelstva za Kranjsko.

Soba za grejte. Poseben dobrodelen odbor je lani za zimski čas v ulici »Madonna del Mare« veliko sobo priredil, v katero se sme prosto ljudstvo o hudim mrazu gret hoditi, ter dobiva kruh in kavo. Tudi letos se je v ta namen uže lepa svota nabrala, soba pa se je, ker je bilo dozda toplo, še le 1. t. m. odprla. Delalcem bo prijetno zavetje.

Tržaška čitalnica je preložila glavni zbor na prihodnjo nedeljo 8. t. m. ker se je zadnjo nedeljo zbralo malo udov. Naj se zbora vdelež vsak ud, kdor le mora, da se Slovencev v Trstu ne bo očitalo, da so nemarni o narodnih stvarih. Za novi odbor priporočajo nekateri udje te le gospode; Dr. Franjo Mandič, Polič Matej, Gregor Jereb, Pekić Ivan, Vučković Gjuro, Šorli Matej, Šabec Ivan, Truden Tone, Mankoč Janez, Bunec Ivan, Dolence Viktor.

Veliko besedo s plesom napravj »delalsko podporno društvo« danes zvečer v gledišču »Politeama Rossetti«, v dobrodelen namen. Spored je ta: 1. Thomas. — Overtura k operi »Mignon«. — Vojaška godba. 2. Igra: »Ultra«. 3. Zajec. — Duet in zbor iz opere »Nikolaj Zrinski«. — Vojaška godba. 4. Igra: »Dva gospoda pa jeden sluga«. 5. Millér. — »Nune zadnja molitev« glasovna slika z geslom: »O molči srce v hogo ti; — Jád mine, ko mi vgasne luč oči«. 6. Koski. — »Zgubljeni raj« deklamuje g. E. Klavžar. Godbo bože izvrševala banda Jeladiče-vega pešpolka pod osobnim vodstvom slavnoznanege gosp. Millér-a. Po besedi začne ples, kateri traja do 5. ure zjutraj. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Denarnica se odpre točno ob 6. zvečer. Vstopnina k besedi in plesu v prtiličju 60 kr., na galerijo, samo k besedi 20 kr., sedeži (naslonjače) 30 kr. Lože v prtiličju 3 gid., lože v I. redu 2 gid. Vstopnice, sedeži in lože prodajajo se: v prodajalnici g. Fran Žitka, Corsia Stadion št. 1, v društveni pisarni do 7. januarja opoludne, potem pa samo pri glediščnej denarnici. Po končanej igri se sprazne galerija.

Za veselico podporna delalskega društva se delajo velike priprave. Veselica obča toraj prav mnogo. Posebno nas veseli, da bomo imeli zopet enkrat priliko veseliti se nad igranjem in deklamovanjem uže znanege izvrstnega igraleca, gosp. E. Klavžarja iz Gorice in pa poslušati izvrstno godbo pod vodstvom slovečega kapelnika g. Miličera, kateri je za ta večer komponiral mnogo novih komadov za ples. Naj toraj porabijo vsi slovanski krogi iz Trsta in okolice to priliko, ker bodo imeli za malo krajcarjev lep večer, razen tega pa tudi pomorejo ubogim bolnim slovenskim delalcem.

Pomorska banka, kakor poročamo zgoraj, šla je po vodi. Mi smo tej banki prerokovali slabo bodočnost in bolje je za Trst, da je ne bo. Vendar pa je zdaj prašanje, kaj bo z »Navale Adriatice«, katero je kupila Lionska banka, in se je uže začelo popravljati. Morda pa vendar še nastane kaj dobrega iz te ideje in prav bi bilo, ko bi Lionska banka zopet oživila na pravej in solidnej podlogi to ladjetvornico.

Vodja »Länderbanke« je prišel vtorek v Trst, da konečno ustanovi podružnico te banke, katera dobi za prvi začetek dotacije 12 milijonov goldinarjev. Ta podružnica se bode pečala s pomorsko kupčijo, boje dajala subvencije na blago, in na druge vrednosti ter bode tudi eskomptirala in sicer bodo nje pogoji boljji od vsake druge banke, kar je želeli, da enkrat tudi v Trstu nehajo privilegije nekaterih trgovcev.

Brzjav mej Trstom in Karfom. Zadnji vtorek je odplul iz Trsta parnik, ki spušča v morje brzjavni kabel, ki bo vezal Trst s Karfom; polaganje se vrši srečno, kakor nam se s parnika brzjavlja; vendar je moral v črtke dopoludne opustiti polaganje parnik 450 kilometrov od Trsta zaradi slinoga morja.

Dve veliki slike, kateri več metrov na dolgost in v visočino merite, ena »Slavnost srebrne poroke cesarja« druga »Blagoslovenje zastave veteranskega društva«, dal je napraviti naš rodoljub J. M. Vatovec za svojo dvorano pri sv. Ivanu. Te dve slike, kateri je vredno pogledati, slikal je panoramni slikar Jenul v Trstu. Panorama okolice in ljudstva je dobro izvršena, enakost popolna, barvanje naravno. Baje dá g. J. M. Vatovec ti dve slike fotografirati, kar bi prav dobro bilo, marsikdo bi si umislil ti podobi, katerih predmeta v živem spominu Trstu ostaneta.

Nov živinozdravnik — g. Andrej Batič, kateri je šole dodelal na živinozdravniški učilnici na Dunaju, naselil se je v Šempasnu. Živinoorejcem onega kraja je gotovo dobro došel!

„Božično drevo“. S podporo dveh blagih angleških gospoj in drugih domačih dobrotnikov napravilo se je na Silvestrov večer šolskej mladini na Opčinah »božično drevo« z obilnimi darovi. Ubožnejši otroci so bili obdarovani z obleko in obualom, esi pa s pisivom, sadjem i kruhom. — Naprošeni smo, da za ta velikodušni čin imenovanim gospoj in vsem blagim dobrotnikom v imenu obdarovancev javno zahvalo izrečemo.

Jeden mrtvev, drug rojen. Na novega leta večer o polnoči so našli v nekej tržaškej ulici mrtvega človeka, zraven njega pa novo rojeno dete. To je čuden dogodek, jeden je zapustil ta grešni svet, ko je drug stopil v dolino solzá.

Krvavo maščevanje. Minolega ponedeljka sta sekirami napadla dva delalca g. Jan. Canavacciolo, mojstra o Lloydovej livarnici, in vsekala sta mu pet nevarnih ran; najbrž bi ga bila umorila, ako nebi drugi delalci naglo bili priškočili in jima sekir izrok iztrgali. Policija ju je zaprla. Uzrok napada je bil, da se jima je služba odpovedala.

Deželne naklade za Goriško in Gradško je cesar potrdil za leto 1882. Pobilalo se bo za zemljiško-odvezni zalog 9%, za deželni zalog 12%, k neposrednim davkom in 20%, doklade k užitnini od vina, mošta in mesá, in tudi 50 kr. od vsacega hektolitra na drobno prodanega piva.

Za Istro pa so potrjene te le doklade: za zemljiško-odvezni zalog 12%, za deželni zalog: 25%, doklade k neposrednim davkom, potem 100%, doklade k užitnini od mesá in vina; 10 gid. in 2 kr. od vsacega na drobno prodanega hektolitra žganih pijač, in 4 gid. 70 kr. od vsaagega na drobno prodanega hektolitra piva.

Abendrothova zadeva. Državni poslanec, g. Obreza je priobčil v »Slovenskem Narodu« natančen račun, kako se je razdelila vsota, katero je on z velikim trudom priboril ogoljufanim voznikom z Notranjskega, ki so bili zapeljani v Hreegovino. Po tem računu se je razdelilo 19.705 gid. 91 kr. mej voznike, tako da je dobil vsak 38 596/1000%, na dogovorjeno plačilo. To je sicer res slabo plačilo, ali še tega bi Notranjci ne bili dobili, da se g. Obreza ni tako krepko potegnoj za svoje rojake i se toliko zanje trudil. Brez njegovega velicega truda in krepkega postopanja ne bi nobenega krajcarja bili vozniki dobili. Zato pa so g. Obrezi najprej dolžni hvalo vozniki, in potem tudi vsi Slovenci, ker je koristil domovini.

Nova čitalnica se snuje v Orehku na Notranjskem. Posebno zaslužni o tej zadevi sta odnotni učitelj g. Majer in pa g. Dolenc grajščak orehovski. Z veseljem zaznamujemo ta novi napredek in ob enem izražamo željo, da bi mnogo družih učiteljev na Kranjskem posnemalo vrlega g. Majerja.

Ljubljanska čitalnica je imela 26. decembra redni glavni zbor, v odbor so bili izvoljeni gg. dr. Zupanec, Valenta, Ravnikar, Kačičnik, Hribar, Kreč, Pfeifer, dr. Bleiweis, Pakič, dr. Tavčar, Tomič, dr. Mosché, Sos, dr. Papež in Drenik. Pri tej priliki se je naložilo odboru, naj skrbí, da se postavi spomenik dr. Bleiweisu. Za častna uda sta bila izvoljena deželni načelnik Winkler in dr. Rackl.

Za južino vojakov na prehodu je določilo ministerstvo za deželno brambo za leto 1882 odškodnine: za Trst 32 kr. in za druge postaje na Primorskem 22 kr.

Slovenski Narod. je po novem letu začel izhajati v večej i lepšej obliki; ob enem je prevzel njegovo uredništvo g. Železnikar.

Slovenski pravnik. Slovencev zelo potreben list v obče, posebno pa še zato, ker trebi pot slovenščini v sodnje in druge uradnije, izhajal bo tudi prihodnje leto, če tudi so ga slovenski juristi premalo podpirali, kar jim ni na čast. Letos bo posebno zanimljiv, ker bo donasal tudi po domače pisane pouke slovenskim županom in drugim, ki imajo opravke z gospokami. Zato ga prav živo priporočamo vsem onim, ki so v tacih razmerah. Cena mu je za vse leto 4 gid. za polu leta 2 gid. za četrt leta 1. gid. Naročnina se pošilja uredništvu v Ljubljani.

Razne vesti.

Nekaj o računstvu. Nekateri ljudje tako radi v loterijo stavijo ter vedno o terni sanjajo; da bi vedeli, kako teško je terno zadeti, gotovo bi se jim ohladilo upanje. Statistika je dokazala, da več ljudi strela ubije, nego terna osreči. Kdor hoče terno gotovo zadeti, mora staviti po matematičnej razvrstitvi vseh 90 števil 117.480 trn, ker je v 90 številkah toliko raznih tern. Ako bi dal na vsako terno le 10 kr., moral bi staviti 11.748 gid. Proračunjo pa se terne tako le: $90 \times 89 \times 88 = 117.480$.

Kako človeka kak račun osupne, to naj kaže tale izgled. Prašanje: kolikokrat lahko sedeže proueni 10 osob, ki sešé pri enej mizi, predno pridejo vsi h krati na prvo mesto? Odgovor: 3,628.000 krat! To je nemogoče! Čujeno od mnozih strani, in vendar je popolnoma resnično; matematično pravilo je tako le: $10 \times 9 \times 8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2 = 3,628,800$. Ako bi 10 osob vsak dan pri istej mizi sedelo, potrebovali bi 9388 let pri zamenjavanju sedežev. Da so tedaj začeli sedeže zamenjavati v Adamovih časih, še dan danes ne bi bili končali.

Poslano*)

g. J. P., županu na Vojšiči.

Župan ima biti nepristranski in koristen mož; drugače ni sreče v občini in župan je kamen spolitiklaja, ki naj se odstrani. Da ste nam Vi tak spolitiklaj, naj dokaže sledeče, po čemer naj svet sodi, ali ste vredni sedeti na županskem stolu. Dva stavka se vam dokažeta, 1. da Vaše županovanje ni pravično, 2. da Vaše županovanje je našej občini na škodo.

Vi ste bivšemu županu J. M. na glavartveni ukaz napravili spričevalo »dobre obnaše«. To je v nebóvpijoča zloraba županstvene oblasti, ker ste znali.

1. da je bil isti J. M. zaradi zatajene kupnine v pogodbi z Milaničem kaznovan. Tem več vam je bilo to znano, ker vam je starešinstvo strogo naložilo, da imate vestno poročati,

2. ker ste znali, da sta A. Zavadal in M. Frolja, obsojena na kvinč vina, ako ne dokažeta, da se je isti J. M. tatvin zakrivil, se spričevaloma iz Mirna in Opatjega sela prinesenima, dokazala, da je on tam plahto, tukaj neki ženski facol ukradel, in

3. ker vam je bilo znano, da je bil isti J. M. v denarno kazen od 7 gid. obsojen, ker si je kot župan prilastil brest na obč. zemljišči.

Ali ste nam za župana, da sleparije podpirate in ces. škododelnike? Vi ste nam tudi v škodo; ker zvedeli smo,

1. da, ko se je letos pogajalo za tajnika, je naš župan bivšega tajnika Trampuža nagovarjal, naj več tirja, in glej — Tr. bi bil službo 15 gl. ceneje prevzel, kakor jo je župan, ako bi ga ne bil la prevaril; lepa skrb za blagostanje občine!

2. ker se vsi starašine spominjajo, da je bila plača za tajnika 10 gid. niže določena, kakor jo nameravate Vi postaviti. Zopet lepa skrb!

Te resnice so brezi jeze pisane in objavljene po tem potu, tudi jim pojasniti ne pridavamo, ko so tako kričeče. Vi pa, če morete, očistite se, kar bi nas še veselilo in svet, ki od daleč gleda, naj presodí, kaj se ima misliti o možu, ki tako županuje.

Na Vojšiči 26. decembra 1881. A. Z. L. J. v imenu mnogih.

Objava.

Ker me uže skoraj vsak ud, »delalskega društva« nadleguje in razna prašanja stavi, kako »tržaško podporno društvo II.« v materjalnih stvarih stoji, zato sem prisiljen javno povedati, da jaz tega ne vem, ker nisem ud omenjenega društva i tudi ne bom.

Franjo Čokelj.

*) Uredništvo nema nobene odgovornosti niti glede na zadržaj, ni glede na obliko; odgovorno je samo zato, kar mu zakon veleva, Ur.

Vittorio Steinbach
optiker, strokcvnjak za nacelnike v ohranjenju cci.

Trst. — Via Ponterosso. — Trst. 40-6

Na prodaj
Mineralno olje za mazanje strojev, na malo in veliko mero pri **Schivitz e Comp.** zaloga strojev in tehničnih priprav. V Trstu, via della Zonta N. 5. (3-2)

Zlatar
JANEZ RISEGARI
Via S. Sebastiano N. 4, I. nadstrop.
zraven štacune z manufakturm blagom **Fratelli Tavolatto**,
prevzame vsako delo v zlatu, srebru in juvelah, kakor tudi popravo take robe po niski ceni. Naročila se oskrbuje tudi v druge kraje natančno.

ARTUR FAZZINI,
Trst, Piazza Caserma N. 4.
trgovina z dišavami, oljnimi barvami, šopki.
Zaloga razne vrste lak-a, kemičnih izdelkov, barvnih teartin, esenc velika izbirlka, mineralnih vod itd.
Pri vsem najniže cene! (26-4)

Anton Toppel
tovarna čevljarskega blaga, via Cavana N. 11, v Trstu.
Naročila se točno izvršujejo. (20-4)

C. Jaschi
na cesti v letro (pri sv. Jakobu), Trst.
C. k. zaloga smodika. Prodaja en gros & detail. Smodik za lov, za mine, za moznarje. Lastnik dovoljenega skladišča za dinamit. Naročila se izvršujejo natančno v katero tudi deželo. V mestu jih sprejema **G. Sanzin & C.** prodajalec cvetlic na velikem trgu. Palazzo Modello. (26-7)

A. G. Casalotti, Piazza S. Giovanni N. 4 se počasti, sl. občinstvu naznaniti, da je od 20. t. m. odprl veliko zalogo **žepnih in drugh ur;** pri njemu se izvršujejo vse poprave solidno in po najnižji ceni. (20-6)

Dunajska borza
dne 5. januarja.

Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gl. 35 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78 " 45 "
Zlata renta	94 " 30 "
1860 državni zajem	132 " 60 "
Delnice narodne banke	847 " — "
Kreditne delnice	348 " 60 "
London 10 lir sterlin	119 " 45 "
Napoleoni	9 " 43 1/2 "
C. kr. cekini	5 " 60 "
100 državnih mark	58 " 30 "

Tržno poročilo.
Trgovcem v obés je želeli, da bi se kupčija zboljšala, ker slabo, preslabo bila je v prošlem letu.
Kava. — v slabem obrajtu, malo prašanja po tem blagu. — Rio velja gl. 45 do gl. 66.—, Java gl. 74 do gl. 84.—, Portoriceo gl. 90 do gl. 100.—, Ceylon pl. gl. 94 do gl. 130.
Olje — mlačna kupčija, cene šibke z nagibom, da pačajo. — Namizno gl. 56 do gl. 65.—, jedilno gl. 40 do gl. 43.—, bombažno gl. 33 do gl. 38.
Sadje — brez spremembe. — Sultanina gl. 35 do gl. 42.—, evebe gl. 22 do gl. 32.—, opaša gl. 23 do gl. 24.—, mandlje gl. 85 do gl. 83.—, fige v venci gl. 16.—, v sodih gl. 12 do gl. 14.—, pomeranče, limoni gl. 4 1/2, do gl. 5 1/2.—
Riž — brez kupčije, — cene slabše. — Italijanski gl. 15 do gl. 22.— Rangoon gl. 12 do gl. 13 1/2.—
Petrolje. Ker je došlo vse polno blago, so cene še niže postale; denes stane petrolje uže gl. 9 1/2, in morda še ceneje postane.
Špah in mast — brez spremembe. Špah stane gl. 60 do g. 66.— mast ameriška gl. 71 do gl. 76.
Žito. — Cene koruze in pšenice postale so nekoliko trdnje. — Koruza stane gl. 8.—, pšenica gl. 12 1/2.— Vse kaže, da se cene žita vzdignejo na spomlad.
Domáci pridelki — v obče zanemarjeni. Cene fižola so zdaj tako nizke, da niže ne morejo postati. — Koks gl. 12 1/2, bohinec gl. 12, rudeči gl. 11 1/2, beli gl. 11, zeleni gl. 11, mešani gl. 7 1/2, do 8 1/2.— Maslo gl. 85 do gl. 87, češpe gl. 16, korun gl. 3 1/2, do 3 1/2.—
Seno in slama. — Seno velja gl. 120 do 160, slama škopja gl. 140 do 150 cent.
Les — malo kupčije pri jako šibkih cenah.

Obče znana zaloga čevljarskega blaga in usnja
EDUARD-A RENZEL
via S. Antonio novo tik gosp. Marini & C., o bstoječ že nad 30 let naznanja sl. občinstvu, da ima vedno, veliko število izdelkov vsake vrste za gosp. de in gospe. Dobroto in izvrstno blago garantirajo neštivilni kupci, ktere si je pridobil zadnja leta. Naročila na mero, in tudi popravo se izvršujejo v kratkem času. (20-7)

Priznano izvrstne, prave
Voščene sveče
iz garantirano nepokvarjenega čebelnega vosa ponudijo (5-2)
P. & R. Seemann v Ljubljani.

P. T.
Počastim se, Vam naznaniti, da sem pri svojej sedaj povečanej fabriki za vrvi napravil **oddelek** za mlkankje in grdešanje konopnine in prediva. Mogoče mi je tedaj, Vam ponujati najboljše pripravljeno konopnino za čevljarje, mazzoni, maratello, predivo in konopnino v kopah po najnižjih cenah.
Nadejajoč se Vaših čestitih naročil z odličnim spoštovanjem
L. Peritz
12-3
fabrikant vrvarskega blaga.

Novost v Trstu.
Najnoveji dar za gospe. Nenavadno okusni izdelki **stenokoščeni**, primerni za darila k božiču in novemu letu. Priporočam svojo bogato zalogo muzikalnega orodja, ter sprejemam male in velike poprave piskal in orodja na strune, zadnjega tudi najfinejše vrste. Naročila na deželo se oskrbujejo točno in vestno s poštnim povzetjem, po najnižjih cenah. Prodajalci dobijo primeren rabat. **A. Gygyi**, Corsia Stadion Nr. 10. (tik gostilnice »Leon d'oro«.) (12-4)

Najbolje vrste za gospodarstva se v kateribodi meri prodaja in razpošilja iz zaloge kolonijalnega blaga (5-4)
Kava
Adolfa Goldschmied,
via Caserma 11. Trst.

Poseben kisec (ocet.)
Izvrstna koristna novost za družine.
Kisec iz belega muškarnega vina ter iz terana. Prodaja se v slatinskih steklenicah, zapечатih, in stane na dom spravljen
18 soldov brez steklenice.
30 soldov s steklenico vred.
Dobiva se v vseh poglavitih prodajalnicah jedil. Glavna zaloga: Via Farneto Nr. 26.
Zehenthofer & C. 20-5

Jožef Waidi
krojač za gospe. Zaloga novošegne robe. Najniže cene. Dobra natančna postrežba.
Corso N. 30, Trst. (26-7)

Franjo Jereb, trgovec
z manufakturm blagom, suknom, tkanino, napravljeno obleko, in vzlasi s popolno zalogo robe za kočije, z bordami, traki, čopi in gumbi, kakor tudi s pristojnimi preprogami vsake vrste.
Trst, via s. Giacomo (Riborgo) Ghtaccera 31. 638-2. (20-14)

Pozlatarska dela
in poprava se sprejemajo v **Corsia Stadion Nr. 10** in via Chloza Nr. 24 pri
Petru Jazbetz.
Vsa priprava za pregrinjala na oknah in ogledala po cenah proti vsakej konkurenci. (30-7)

Jožef Pross
majster mehanike
ima zalogo šivalnih strojev in primernih šivank itd. Sprejme vsake vrste popravo pri strojih, in izvršuje natančno dela vsake stroke.
Naročila iz dežele se sprejemajo za zmerno ceno.
Trst — Piazza Rosario — Trst. (20-7)

Giuseppe Fumis
slikar in dekoratér
Sprejema vsake vrste naročila tapeciranja s papirjem in dekoriranja sob.
Naročila se sprejemajo v »Café volti di Chiozza«, Trst. (12-4)

Smolnjakova voda
kemikarja in lekarja
ORESTA BALDO
presega gotovo vsako drugo zdravilo pri slabosti in boleznih prsi pri jetiki i naduhi in sploh pri boleznih dihal in čistil. Razen tega se ta voda posebno priporoča kakor gotovo sredstvo za razkuženje in obvarovanje epidemičnih bolezni.
Ta smolnjakova voda naj se zahteva s podpisom pripravitelja.
Steklenica velja 60 kr.
Glavna zaloga: lekarna **Rondolini** Riborgo 13.
Prodaja se v vseh tržaških lekarnah, drugih avstrijskih in inostranskih.
Proti poštnemu povzetju se pošilja vsem gospodom lekarnicarjem kamor koli brez odloga po odbitih odstotkih. 12-5

ANGELO DELPIN
zaloga pohištva, ogledal in podob.
Od 24. avgusta.
povečano skladišče.
Via del Torrente N. 30-32.
za gledališčem »Armonia«.
Prodaja proti gotovi plači po najnižjih cenah.
Ceniki brezplačno.
Pri plačilih na obroke 10% priklade.
Podružnica
za cerkvo sv. Antona, hiša Diana.
Na deželo z vročbo na dom. (20-6)

Riccardo Dinelli
via Canale N. 7.
Zaloga vsake vrste podob iz mavca in drugih izdelkov iz mramorja in alabastra. Tovarna kleja iz mavca za prilepljenje, prodaja na drobno in veliko. (20-3)

Franc Grotz
Via Caserma N. 13.
4 krat na dan svežo pecen kruh
iz čistega žita. 6-5

Henrik Wilhelm, Corso 704-1.
Uže 18 let tukaj obstoječa in po solidnosti obče znana zaloga čevljarskega blaga
HENRIKA WILHEIM
Trst, Corso 704-1.
priporoča za jesenski in zimski čas svojo veliko izbiro najfinejših štifetov vsake vrste za gospe, kakor tudi elegantnih štifetov iz sukna z ruskim salonskim lakom priredjenih. Veliko število najfinejših, času primernih, novih štifetov za gospe.
Posebnosti štifeti iz sukna, črni, drap, marine in Tegethof-modri, z gumbi in tudi z elastiko, dalje razne baže štifeti za otroke, deklice in čevlji na saré za fantiče, kakor razne vrste fini štifeti za hišo.
Sprejema naročila, ki se vsa natančno izvršujejo. (8-5)

Stoli in Ogledala
iz upognenega lesa iz prvih tovarn na Ceskom pu
Jož. Donaggio
Via Nuova N. 27. I. nadst.
Pod fabriško ceno in proti vsakej konkurenci.
Sprejemajo se tudi naročila v vsakej stroki tiskovin, monogramov itd. 12-5

Dr. V. Grubissich
12-5 zdravnik
via Lazzaretto vecchio Nr. 20. nad. II.
Ure posvetovanja:
Od 11 ure do 12 predp. in od 3 do 4 popold.

Angelo Pesaro
št. 7. via S. Sebastiano, št. 7.
priporoča svojo dobro prevedeno pekarijo in sladičarijo z veliko zaklado biskuitov, posebnega kruha iz Certosine, in vsake vrste slaščic s krasno opravo za kosila, soar-je, plese, kakor tudi s konfetom za gostovanja, in zalogo desertnih vin. 4-1
Vsako naročilo se točno izvršuje.

Staerk & C.
Zaloga obleke za gospe
„Alla Carta di Roma“
Skladišče angleške in francoske robe,
Trst, via al Teatro 31. 4. (26-8)

Ozdravljenje
bolezni železci in nižjega trebuha, kolike, krčev gastrične mrzlice, in izhajajoče od slabega zraka, hemeroidov, zlatenice, migrene, s pomočjo **Francove esence**, pridrojene po **G. Piccoli**, lekarju v Ljubljani, kateri sprejema naročila, ter jih oskrbuje proti plačilu.
Gosp. **G. Piccoli**, lekar v Ljubljani! Prosim Vas uljudno, da mi zopet pošljete 24 steklenic Vaše izvrstne **Francove esence**. Slednje pošiljate sem uže mej razne bolnike v svojej županiji razdelil, in vpliv je bil vedno izvrsten. — V Fianonij lstra 22. avg. 1881. S spoštovanjem **Anton Vlahič**, župnik — kanonik. 20-2
Tu je na mestu: »Čast zaslugam!« Večkrat sem rabil Vašo odlično **Francovo esenco**, mnogim bolnikom sem jo nasvetoval, in dober uspeh ni izostal. — V Kersanu, lstra, 27. jun. 1881. S spoštovanjem: **Anton Lupetina**, župnik — dekan.
Prosim, blagovolite mi zopet 12 steklenic **Francove esence** poslati. Mislim, da je to edino mojemu železcu primerno zdravilo. Vselej, kader jo rabim, občutim olajšanje in zboljšanje. — Kamnje pošta Černica, 2. dec. 1881. **Josip Sovdat**, župnik.

Vinska klet
istrskega in tržaškega društva,
Janez Anton Marini,
— via delta Fonderia št. 1605-4. —

Prava istrska vina:

Refošk, izvrsten, v buteljah a gl.	1.20
Teran, posebno fin	1.40
" fin	1.30
" bel	1.40

Počeni od polu vedre brezplačno na dom.

Španska vina:

Malaga doux noir 1876. — Muškat 1876. — Lagrimas blanc doux 1876. — Xeres blanc sec 1876.	
---	--

Qualités spéciales:

Malvoise, vin doux 1871. — Oporto, vin doux 1871. — Madere, vin sec 1874. v sodih po 1, 2, 4, 7. litrov.	
--	--

Naročila se sprejemajo v gostilnici, via Acquedotto Nr. 10, in v osteriji via del Tintore Nr. 1.
Malaga-grozdje
v škrinjah po 2 1/2, 5 in 10 kilo.
Sur Conches — Choise — Sur Choise. (10-2)

Po želji, ako le mogoče, pošiljam na razgled.
Veliko skladišče
kolonijalnega blaga, kave, riža itd.
razpošilja v vse kraje avstro-ogrške države v paketih s 4 3/4 kilo po pošti proti povzetju za ceno »en gros«, katera se nema bati nobene konkurenci. (3-2)
Ignacij Turk,
Trst, Barriera vecchia št. 14.
Za pristno blago se garantira.

Prava natorna poreška vina iz zaloge
LUIGI GHERSINA
v Poreču.
V sodih 30 in 60 litrov v rabo in prilienost družin brezplačno na dom postavljena.
Teran a 36 soldov liter
Piantadela 26 " "
Refošk butelja gl 1.50.
Zastopstvo v Trstu
■ Corsia Stadion N. 10. ■ (10-5)

Bolezni v grlu, kašelj, kripavost, zguba glasu, nahod, angino, gripo, itd. ozdravljajo naglo in popolnoma
premirani
hlepečki Prendini
(pripravljeni iz kasije in galuna)
20 letna raba priča o njih izvrstnej moči, in so bolj od vsacega drugega zdravila te vrste.
Varovati se je treba ponarejenih. Ozirati se je vedno na napis
Pastigle Prendini
i paziti da vsak hlepeček nosi ime iznajdatelja PRENDINI.
Prodajajo se v Trstu v lekarnici PRENDINI in vseh drugih lekarnicah po 30 kr. škatlica, zunaj colne poteze po 40 kr. in se tudi dobivajo v vseh avstrijskih in inozemskih glavnih lekarnicah. (20-3)

